

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU**

1128852

HOSPODÁRSKA SÚŤAŽ V PODMIENKACH SR

2010

Mária Martinčeková

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU**

HOSPODÁRSKA SÚŤAŽ V PODMIENKÁCH SR

Bakalárska práca

Študijný program:	Ekonomika podniku
Študijný odbor:	3. 3. 16 Ekonomika a manažment podniku
Školiace pracovisko:	Katedra manažmentu
Školiteľ:	Mária Dobišová, JUDr.

Nitra 2010

Mária Martinčeková

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Mária Martinčeková vyhlasujem, že som záverečnú bakalársku prácu na tému „Hospodárska súťaž v podmienkach SR“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomá zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 12. mája 2010

Mária Martinčeková

Pod'akovanie

Touto cestou chcem vyjadriť pod'akovanie pani JUDr. Márií Dobišovej za pomoc, cenné rady a odborné vedenie pri vypracovaní mojej bakalárskej práce.

V Nitre 12. mája 2010

Abstrakt

Hospodárska súťaž s akcentom na makroekonomické hľadisko poukazuje na závažnosť jednotlivých foriem nedovoleného obmedzovania súťaže. Hospodárska súťaž ako nástroj hospodárskej politiky je nevyhnutnou súčasťou trhovej ekonomiky. Predstavuje súperenie medzi podnikateľmi s určitým tovarom alebo službou na určitom mieste, pričom každý z nich sa usiluje o dosiahnutie čo najväčšieho úžitku pri najnižších nákladoch. Konkurencia medzi podnikateľmi na trhu je súčasťou hospodárskej súťaže. Výsledkom účinnej hospodárskej súťaže, ku ktorej dochádza súperením medzi podnikateľmi, má byť najlepšia ponuka určená optimálnou kombináciou ceny a kvality tovaru. Niekedy si podnikatelia pomáhajú nedovoleným obmedzovaním hospodárskej súťaže, a to zneužívaním dominantného postavenia, dohodami obmedzujúcim súťaž a koncentraciami. Ak podnikatelia nedovolene koordinujú svoje správanie a upravujú ponuky cien, ide o tzv. kartelové dohody. Úlohou Protimonopolného úradu je ochraňovať hospodársku súťaž a tým zamedzovať nedovoleným obmedzeniam. Kartelové dohody sú najzávažnejším porušením hospodárskej súťaže, a preto sú Protimonopolným úradom najviac kontrolované, postihované a sankcionované.

Kľúčové slová: hospodárska súťaž, trhovú ekonomiku, kartel, ochrana, trh, obmedzovanie

Abstrakt

The Competition with an emphasis on macro-economic aspect accents the seriousness of various forms of disapproved distortions of competition. Competition as an instrument of economic policy is an essential part of the market economy. It represents a rivalry between entrepreneurs with certain goods or services in a particular place, whilst each of them tries to achieve the greatest benefit at the lowest cost. Competition amongst businesses is part of the market competition. As a result of an effective competition, which is caused by rivalry between businesses, is the best offer determined as an optimal combination of price and quality of goods. Sometimes, the entrepreneurs try help themselves by disapproved distortions of competition, as abuse of dominance, agreements restricting competition and concentrations. If entrepreneurs illegally coordinate their behavior and regulate the price offers, it is so-called cartel. The role of the Competition Authority is to protect competition and thereby discourage unlawful restrictions. Cartels are the most serious violation of competition and, therefore they are most controlled, punished and fined by the Antimonopoly office (Competition Authority).

Key words: competition, market economy, cartel, savekeeping, market, restriction

Zoznam tabuliek

Tab. 1	Pôsobenie politiky ochrany hospodárskej súťaže v SR	23
Tab. 2	Navrhované ponuky cien	25
Tab. 3	Obraty spoločností za rok 2004	27
Tab. 4	Rozdelenie pôvodných pokút medzi spoločnosti	28
Tab. 5	Rozdelenie pokút po odvolaní medzi spoločnosti	28
Tab. 6	Rozdelenie pokút medzi potravinárske spoločnosti	30

Obsah

Úvod	1
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	3
1.1 Trhová konkurencia	5
1.1.1 Monopol.....	7
1.1.2 Oligopol	8
1.2 Trh	8
1.3 Teória súťaživosti	10
1.4 Hospodárska súťaž v EÚ	12
2 Cieľ práce.....	14
3 Metodika práce.....	15
4 Hospodárska súťaž v podmienkách SR	16
4.1 Hospodárska súťaž	16
4.2 Kartel	17
4.3 Protimonopolný úrad	18
4.4 Prípadová štúdia č.1 Kartelová dohoda spoločností Strabag a.s., Doprastav, a.s., BETAMONT s.r.o., Inžinierske stavby, a.s., Skanska DS a.s., Skanska BS a.s., MOTA - ENGIL, ENGENHARIA E CONSTRUCAO, S.A.....	23
4.5 Prípadová štúdia č. 2 kartelová dohoda spoločností PENAM SLOVAKIA, a.s., Super Pek a.s., M-Market a.s.	28
4.6 Komparácia kartelových dohôd.....	29
Záver	31
Zoznam použitej literatúry	32
Príloha.....	34

Úvod

Hospodárska súťaž je nástrojom, ktorý slúži na riešenie trhových zlyhaní, vyplývajúcich z nedostatku konkurencie. Je teda nevyhnutná pre trhovú ekonomiku. Konkurencia môže byť účinná len v takom prípade, keď na trhoch pôsobia nezávislé subjekty, pričom každý jednotlivý čelí konkurenčnému tlaku ostatných.

Hospodársku súťaž môžeme chápať ako súperenie medzi jednotlivými podnikateľmi v hospodárskej oblasti s hlavným cieľom predstihnúť ostatné podnikateľské subjekty a dosiahnuť určitý hospodársky prospech. Podstatou efektívnej hospodárskej súťaže je, keď podnikateľské subjekty na trhu môžu rozhodovať samostatne to znamená bez kontaktu s konkurenciou. Hospodárska súťaž predstavuje ucelený súbor určitých pravidiel resp. noriem správania sa podnikateľského subjektu na trhu a optimálneho využitia zdrojov ekonomiky. Ich plnenie napomáha k ďalšiemu hospodárskemu rozvoju. Vo všeobecnosti je hospodárska súťaž efektívnou zárukou vývoja konkurencieschopnosti a stability ekonomiky a je jednou z hlavných častí trhového mechanizmu.

S hospodárskou súťažou sú spojené určité prínosy na jednej strane, ale aj rizika na strane druhej. Do prínosov by sme mohli zahrnúť jasne stanovené pravidlá pre ochranu hospodárskej súťaže, využívanie komparatívnych výhod pri získavaní nových trhov, ktoré sú súčasťou jednotného trhu európskej únie, poskytovanie štátnej pomoci a zjednodušené podnikanie na jednotnom trhu v európskej únii. Medzi riziká, ktoré prináša hospodárska súťaž môžeme zaradiť tlak na podnikateľov pri hľadaní vnútorných rezerv s ohľadom na efektívne umiestnenie zdrojov, tlak na rast konkurencieschopnosti slovenských výrobcov, ale tiež aj prísnejšie sankcie za porušenie pravidiel týkajúcich sa hospodárskej súťaže.

Hospodárska súťaž poskytuje rovnaké podmienky pre všetkých to znamená, že musí byť férová. Podniky s dominantným postavením na trhu nemôžu využívať svoju silu s cieľom vytlačiť konkurenciu. Tiež sa nemôžu zlučovať veľké podniky ak by tým mali získať prevahu na trhu, aj keď toto pravidla veľkému počtu fúzií nezabráni. Ak sa podniky chcú zlúčiť, potrebujú súhlas od Európskej komisie bez ohľadu na to, v ktorom členskom štáte EÚ majú sídlo.

Hlavnou príčinou existencie hospodárskej súťaže je ochrana spotrebiteľov. Potom už ochrana hospodárskej súťaže nie je zameraná na ochranu spotrebiteľa, ale na správne fungovanie súťaže, čiže na ochranu priebehu a konečného výsledku hospodárskej

súťaže. Ochrana hospodárskej súťaže súvisí so súťažnou politikou a jej premietnutím do právnej úpravy tak, aby nevznikali pochybnosti o tom ako súťaž chápe štát a spôsobe ako ju chce chrániť. Hospodárska súťaž je pod dohľadom štátnej inštitúcie, Protimonopolného úradu.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Pojem hospodárska súťaž je vo všeobecnosti ťažko definovateľný. Súťaž ako taká, ktorú poznáme všetci má vždy určité pravidlá a zásady, ktoré treba dodržiavať. Má tiež svojich účastníkov čiže súťažiacich a vždy sa súťaží v určitej disciplíne. V súťaži v konečnom dôsledku ide o to spoznať víťaza a porazeného resp. porazených.

V hospodárskej súťaži je to veľmi podobné. Hospodárska súťaž má takisto svoje pravidlá, ktoré sú všeobecne známe a treba sa nimi riadiť, a tiež má aj svojich účastníkov. Pravidlá hospodárskej súťaže však určuje vláda, a slúžia na to, aby nikto z účastníkov trhu nebol poškodený. Porušenie týchto pravidiel sa vždy sankcionuje.

Hospodárska súťaž na Slovensku, ako aj v iných štátoch Európskej únie predstavuje súťaženie v oblasti hospodárskej činnosti s cieľom dosiahnutia určitého hospodárskeho úžitku. V súťaži je nutné, aby mali všetci rovnakú voľnosť rozhodovania.

Podľa názoru **Drgonca, J. (1996)** hospodárska súťaž sa v slovenskej literatúre vysvetľuje ako vzťah alebo súperenie medzi podnikateľmi s určitým druhom tovaru na určitom území, kde každý z nich sa usiluje o dosiahnutie čo najlepších hospodárskych výsledkov pri čo najnižších nákladoch s tým, že o efektívnosti tohto úsilia rozhoduje spotrebiteľ.

Hyžová, J. (2004) tvrdí, že hospodárska súťaž predstavuje súbor pravidiel správania sa podnikateľských subjektov na trhu, ktorých dodržiavanie je predpokladom ďalšieho hospodárskeho rozvoja. Hospodárska súťaž funguje efektívne, ak podnikateľské subjekty pôsobiace na trhu môžu robiť svoje obchodné rozhodnutia samostatne. Predpokladom efektívnej hospodárskej súťaže je preto vylúčenie akýchkoľvek kontaktov medzi konkurentmi s cieľom ovplyvniť správanie konkurenta. Rovnako je potrebné vylúčiť, aby podnikatelia prezrádzali vlastné podnikateľské zámery konkurentom.

To, že hospodárska súťaž je ťažko definovateľná sme si už povedali, no napriek tomu sa o to niektorí ekonómovia pokúsili. Najvýstižnejšie ju vysvetlil Karol Engliš, podľa ktorého jej podstatou je to, že väčšie množstvo ľudí ponúka alebo žiada to isté, čoho výsledkom je zápasenie medzi nimi tvrdí **Hajn, P. (2000)**

Ďalej tvrdí, že každá hospodárska súťaž musí spĺňať nasledujúce pojmové znaky:

- Musí existovať predmet súťaženía
- Viacpočetnosť účastníkov, súťažiacich
- Samotné súťaženie

Význam práva hospodárskej súťaže, podľa **Szabóa, L.(2000)**, spočíva predovšetkým v eliminovaní vytvárania umelých bariér na trhu výrobkov, výkonov, prác a služieb. To znamená, že napríklad úloha vlády a jej zasahovanie by mali spočívať najmä vo vytváraní optimálneho prostredia pre hospodársku súťaž.

Hospodárska súťaž je jedným z nástrojov hospodárskej politiky. Podľa **Árendáša, M. (2007)** je hospodárska politika štátu je definovaná ako súhrn cieľov, nástrojov, rozhodovacích procesov a opatrení štátu jednotlivých oblastiach ekonomickej reality.

Bartošová, V - Bieliková, A. - Srsolík, M.(2006) tvrdia, že hospodárska politika je praktická činnosť vlády. Je prístupom vlády k riešeniu konkrétnych ekonomických problémov a úloh národného hospodárstva.

Ďalej tvrdia, že subjektom, ktorý formuluje hospodársku politiku je štát. Realizácia hospodárskej politiky súvisí s ekonomickou úlohou štátu, ktorá napriek rôznorodosti názorov jednotlivých ekonomických prúdov, nachádza svoje opodstatnenie pri riešení nedostatkov trhu. Ekonomickú úlohu štátu možno rozdeliť do troch funkcií: a to alokačnej, ktorá sa sústreďuje na odstránenie neefektívnosti trhu spôsobenej nedokonalou konkurenciou. Ďalšou funkciou je distribučná, ktorá má za cieľ ovplyvniť znovurozdeľovanie dôchodkov so zámerom tmiť sociálnu nerovnosť vyvolanú fungovaním trhového mechanizmu, realizuje sa prostredníctvom sociálnej a daňovej politiky štátu. Poslednou funkciou je stabilizačná funkcie, ktorá je zameraná predovšetkým na zmiernenie nepriaznivých dopadov na cyklických výkyvoch na ekonomiku.

Podľa **Mečára, M. (2007)** objektom hospodárskej politiky je národné hospodárstvo, ktoré predstavuje zložitý dynamický systém s mnohými podsystémami a rozvinutými vzájomnými väzbami. Podstatou národného hospodárstva je ekonomická činnosť ľudí. Jej výsledkom sú hmotné a nehmotné statky, ktoré slúžia na uspokojovanie potrieb jednotlivcov a spoločnosti.

Účasť na hospodárskej súťaži vymedzuje **Obchodný zákonník č. 429/2008 Z.z.** v ustanoveniach takto: Fyzické i právnické osoby, ktoré sa zúčastňujú na hospodárskej súťaži, aj keď nie sú podnikateľmi majú právo slobodne rozvíjať svoju súťažnú činnosť v záujme dosiahnutia hospodárskeho prospechu a združovať sa na výkon tejto činnosti;

sú však povinné pritom dbať na právne záväzné pravidlá hospodárskej súťaže a nesmú účasť na súťaži zneužívať.

Zneužívanie účasti na hospodárskej súťaži chápeme ako snahu dosiahnuť čo najväčší prospech z účasti na súťaži, a to neštandardným spôsobom, ktorý obchádza stanovené pravidlá súťaže. K porušovaniu pravidiel z makroekonomického hľadiska dochádza formou nedovoleného obmedzovania hospodárskej súťaže.

Cieľom ochrany hospodárskej súťaže je podľa **Morvaya, K.(2006)** dohliadať na trhy, na ktorých pôsobia dominantné subjekty, aby nezneužívali svoje dominantné postavenie. Podnikateľské subjekty, ktoré vďaka svojej veľkosti môžu významným spôsobom ovplyvňovať trh majú tendenciu využívať tento vplyv na zlikvidovanie existujúcej alebo možnej konkurencie tvrdí.

Lisý, J. (2000) definuje konkurenciu ako proces, v ktorom sa stretávajú záujmy rôznych subjektov trhu, pričom každý z nich sa snaží dosiahnuť maximálnu hmotnú výhodu. Ďalej tvrdí, že konkurencia medzi výrobcami je motivovaná záujmom predat' čo najviac a čo najvýhodnejšie. Základným cieľom každého výrobcu je snaha o maximalizáciu zisku a posilnenie svojej pozície na trhu. To je podmienka na prežitie v konkurencii iných výrobcov.

1.2 Trhová konkurencia

Od štruktúry trhu, či existuje monopol, dominant, oligopol alebo konkurenčný trh, sa odvíja aj správanie subjektov, ktoré na trhoch pôsobia. Preto sa cez kontrolu koncentrácií robí preventívna kontrola, aby nevznikali alebo sa neposilňovali dominantné subjekty, ktoré nebudú pod dostatočným konkurenčným tlakom, konštatuje **Lisý, J (2000)**.

Úlohou štátu je zasahovať do hospodárskej súťaže a vytvárať určité pravidlá. Ak by to štát nerobil, hospodárska súťaž by viedla k monopolizácii, čiže k monopolnému sa správaniu.

Podľa **Zentkovej, I. (2005)** ekonómovia rozdeľujú trhy do štyroch široko definovateľných kategórií, ktoré sa nazývajú trhové štruktúry. Podniky zaraďujeme do trhových štruktúr na základe dôležitých charakteristík, ktoré musia spĺňať. Trhové štruktúry sa rozlišujú najmä stupňom dostupnosti substitútov predávaných na trhu

a veľkosťou konkurencie, ktorej podniky musia vzdorovať. Ďalším pojmom, podľa ktorého rozdeľujeme podniky do trhových štruktúr je trhovú silu. Pod pojmom trhovú silu rozumieme schopnosť predajcu zvyšovať ceny svojich produktov bez straty trhového podielu. V prípade, že podnik nemá žiadnu kontrolu nad cenou svojich produktov, hovoríme, že má nulovú trhovú silu. Takéto podniky sa prispôbujú cenám určeným na trhu ponukou a dopytom. Podniky s takouto trhovou silou zaraďujeme medzi dokonalú konkurenciu. V opačnom prípade ide o podniky nedokonalej konkurencie.

Na základe jej tvrdení vieme, že ekonómovia rozlišujú trhovú štruktúru na:

- Dokonalú konkurenciu
- Nedokonalú konkurenciu:
 - monopol
 - monopolná konkurencia
 - oligopol

Znaky dokonalej konkurencie:

- Veľa malých podnikov na trhu, podniky nemajú žiadnu trhovú silu. Preberajú trhovú silu.
- Veľký počet predávajúcich a kupujúcich
- Podniky produkujú homogénne produkty
- Ľahký vstup a výstup z trhu
- Dokonalé informácie

Nedokonalá konkurencia:

a) Znaky monopolnej konkurencie:

- Veľa malých podnikov na trhu. Podniky majú určitú trhovú silu a určitú kontrolu nad cenou svojho produktu
- Podniky produkujú podobné produkty, no čiastočne sa odlišujú. Tovary sú ľahko nahraditeľné
- Ľahký vstup a výstup z trhu

b) Znaky oligopolu:

- Medzi podnikmi je vzájomná závislosť
- Zvyčajne, ale nie vždy málo veľkých podnikov na trhu. Podniky majú rozumnú mieru trhovej sily.
- Podniky vyrábajú diferencované alebo homogénne produkty

- Existencia priemerne veľkých bariér vstupu na trh.
- c) Znaky monopolu:
 - Jeden podnik zásobuje celý trh. To znamená, že má významnú trhovú silu, pretože k produktu neexistuje substitút
 - Silné bariéry vstupu na trh do daného odvetvia.

1.2.1 Monopol

Podľa **Zentkovej, I. (2005)** sú bariérami, ktoré zabraňujú vstup nových podnikov do odvetvia nasledujúce:

- Dlhodobé priemerné náklady určitého podniku predstavujú minimum pri väčšom outpute ako žiada dopyt. Cena je pritom stále vyššia ako priemerné náklady takže podnik realizuje zisk. Ak by nový podnik vstúpil do konkurencie, jeho priemerné náklady boli väčšie pri nižšej úrovni outputu. Monopol by určil nižšiu cenu a tým by nový podnik vytlačil z trhu.
- Jeden podnik kontroluje zdroje nevyhnutné na výrobu produktu. Potom žiadny podnik nemôže vstúpiť bez toho, aby získal alternatívne zdroje.
- Môže vzniknúť aj umelé bariéry v dôsledku mimo trhových zásahov, najčastejšie dôsledkom zásahu štátu do ekonomiky, tým že určí určitému podniku výsadné právo vyrábať alebo predávať daný produkt.
- Zabrániť vstupu na monopolný trh môže aj patent na výrobok alebo výrobný proces, ktoré podnik vlastní a nepredá ho iným podnikom

Monopol patrí k formám nedokonalkej konkurencie. Podľa **Bielika, P. (2008)** bol charakter monopolu a podstata definované už dávnejšie tromi smermi:

- Klasický smer vďaka Smithovi chápeme monopol ako: akékoľvek privilégium, garantované štátnou mocou. Nekladie dôraz na počet firiem v odvetví, ale na existenciu umelých bariér vstupu do odvetvia, ktorých zdrojom je štát
- Neoklasická teória: vychádza z počtu firiem v odvetví. Pod monopolom rozumieme existenciu jednej firmy na relevantnom trhu. Predpokladá sa neexistencia umelých bariér vstupu do odvetvia
- Behavioristický smer: zdôrazňuje prejavy nežiaduceho monopolného správania dosahovaného vysokými cenami, dohodami medzi podnikmi a pod.

Ďalej **Bielik, P. (2008)** tvrdí, že monopol, kde existuje jeden výrobca, neexistujú blízke substitúty a vstup iných firiem do odvetvia nie je možný nazývame čistý monopol. Poznáme však aj monopol, ktorý vzniká prirodzeným súperením na trhu, kde zvíťazí ten najúspešnejší podnik. Tento monopol nazývame prirodzený. Vzhľadom na kapacitu trhu by bolo neefektívne fungovanie viacerých podnikov, a preto aj v prirodzenom monopole existuje len jeden výrobca. Niekedy do trhu zasahuje aj štát tým, že chráni podnik. Výsledkom takéhoto pôsobenia štátu vzniká aj administratívny monopol, avšak podnik tu je chránený len na určité obdobie. Administratívny monopol vzniká na základe zákonov a nariadení. Ak je monopol chránený na určité obdobie rozhodnutím patentového úradu, hovoríme o monopole na základe patentového práva. Existujú aj také monopoly, ktoré sa vytvárajú tak, že niekoľko výrobcov sa spojilo a vytvorilo jeden podnik, čo však zákony nedovoľujú. Tieto podniky sa spojili na základe tajnej dohody a preto hovoríme o tajnom monopole.

Dôsledky existencie monopolu podľa **Lisého, J.(2000)** patrí:

- Monopol predáva výrobky za vyššie ceny, ako by boli v podmienkach dokonalej konkurencie
- Monopol nevyrába toľko výrobkov, aké si žiada dopyt
- Monopoly sú technicky neefektívne, pretože nevyrábajú s najnižšími priemernými nákladmi, lebo nemajú konkurenciu a nevyužívajú plne svoju výrobnú kapacitu podniku

1.2.2 Oligopol

Podľa **Lisého, J.(2000)** oligopol predstavuje situáciu, keď v odvetví existuje malý počet veľkých spoločností, pričom si spoločnosti uvedomujú závislosť a prepojenosť predajných, výrobných, investičných a reklamných stratégií. Preto spoločnosť, ktorá robí zmenu niektorej zo svojej strategickej premennej, pravdepodobne týmto krokom vyvoláva odvetnú reakciu inej spoločnosti.

V oligopolných odvetviach je malý počet spoločností, ktoré si uvedomujú vzájomnú závislosť. V ekonomickej realite sa preto prejavujú tendencie koordinovaného správania. Koordinácia činností spoločností v odvetviach s oligopolnou trhovou štruktúrou môže byť realizovaná na základe verejných či tajných dohôd, alebo bez uzatvárania formálnych dohôd, píše **Zentková, I. (2005)**.

1.3 Trh

Podľa **Samuelsona, P. (2000)** je súťaž neodmysliteľným znakom trhu, jeho vnútorným poriadkom a jeho kategorickým imperatívom, ktorý uvádza trhové mechanizmy do potrebných vzájomných vzťahov, dáva im pečať vnútornej logiky a bráni im v chaose.

Trhový mechanizmus je forma organizácie, v rámci ktorej sa jednotliví výrobcovia dostávajú s jednotlivými spotrebiteľmi do vzájomných kontaktov, aby riešili tri základné otázky a to čo, ako a pre koho vyrábať. Trhový systém je systém viacerých prvkov, ktoré existujú na trhu a vzájomne sa ovplyvňujú. Výsledkom tejto interakcie je, že tu existuje určitý poriadok. Základnými prvkami trhového mechanizmu sú dopyt, ponuka, cena a konkurencia, pričom trhový mechanizmus pôsobí automaticky na základe konkurencie tvrdí **Kovalíková, A. (2004)**.

Smith, A.(1996) tvrdí, že trhový systém funguje tým dokonalejšie, čím slobodnejšie môžu jednotlivci sledovať svoje vlastné ekonomické záujmy. Vzniká medzi nimi konkurencia, ktorá prináša slobodnú hru ekonomických síl trhu. Zároveň sa naplňujú ekonomické záujmy jednotlivca i celej spoločnosti.

Bartošová, V - Bieliková, A. - Srsolík, M.(2006) tvrdia, že vznik trhu súvisí s rozvojom spoločenskej deľby práce a špecializácie, s rozvojom tovarovo-peňažných vzťahov a hospodárskych stykov vo vnútri krajiny i medzi jednotlivými krajinami navzájom.

Trh môžeme definovať ako miesto, kde sa stretávajú kupujúci a predávajúci s cieľom dohodnúť sa na kúpe alebo predaji určitého tovaru za určitú cenu tvrdí **Bielik, P. (2008)**. Spomínané miesto nesmieme chápať ako konkrétne fyzické miesto v čase a priestore, ale ako fiktívny, virtuálny pojem vyjadrujúci moment stretu ponuky a dopytu.

Ďalej tvrdí, že v závislosti od uhlu pohľadu a od charakteru diferencujúceho faktoru poznáme niekoľko typov trhov:

- a) Trhy podľa množstva predávaného tovaru:
 - Čiastkový trh- ide o kúpu a predaj jedného druhu tovaru
 - Agregátny (súhrnný) trh- ide o kúpu a predaj všetkých druhov tovaru

b) Trhy podľa predmetu kúpy a predaja:

- Trh výrobných faktorov- kupuje a predáva sa práca, pôda, kapitál
- Trh tovarov a služieb- obchoduje sa s tovarmi a službami
- Finančný trh- založený na medzinárodnej delbe práce, na kooperácii a špecializácii

Neodmysliteľnou časťou trhu sú aj subjekty, ktoré sa zúčastňujú trhu. Spotrebiteľia(domácnosti) a predajcovia(firmy) predstavujú subjekty trhu a okrem nich ešte na trh vstupuje aj štát. Každý subjekt má svoje ciele a záujmy, ktoré chce dosiahnuť. Spotrebiteľia vystupujú na trhu tovarov a služieb ako kupujúci, s cieľom nakúpiť čo najviac za čo najnižšie ceny, na trhu výrobných faktorov ich vnímame ako predajcov, pretože ponúkajú svoju pracovnú silu. Cieľom každej firmy je dosahovať čo najvyšší zisk. A nakoniec úlohou štátu je podporovať firmy formou poskytovania dotácií, a na druhej strane firmy musia štátu platiť dane píše **Bielik, P. (2008)**

Ďalej píše v súčasnom svetovom, ale aj domácom trhu existuje silná konkurencia, ktorá sa kontinuálne mení. Na trhu neustále pribúdajú nové podniky, ale niektoré podniky trh aj opúšťajú. Tak tiež sa menia požiadavky zákazníkov. Každý podnik, ktorý si chce udržať konkurencieschopnosť musí stále sledovať situáciu na trhu a efektívne reagovať na zmeny tým, že sú pripravení rýchlo, komplexne vyvíjať, vyrábať a predávať nové výrobky.

V súvislosti s hospodárskou súťažou je nevyhnutné definovať relevantný trh. Dôvodom je nevyhnutné je, aby sa zistilo, či daný podnikateľ má alebo nemá dominantné postavenie na ňom. Aby sa preukázalo dominantné postavenie, musí jednoznačne súvisieť s daným relevantným trhom. Úroveň vymedzenia vecného a geografického relevantného trhu, samozrejme, závisí od odborného zvládnutia konkrétneho prípadu konštatuje **Szabó, L. (2000)**

Relevantný trh podľa **Bat'u, R. (2006)** je priestorový a časový súbeh ponuky a dopytu tovarov, ktoré sú na uspokojenie určitých potrieb z hľadiska používateľa zhodné alebo vzájomne zastupiteľné. V teórii zahŕňa rozumné tovarové substitúty na rozumne vymedzenom teritóriu. V užšom význame to znamená situáciu, keď cena jedného tovaru dokáže ovplyvňovať predaj iného.

1.4 Teória súťaživosti

William J. Baumol, považovaný za najpôvodnejšieho autora tejto koncepcie v roku 1982 zdôraznil, že ide o novú teóriu priemyselnej organizácie a konkurencie, ktorá transformuje pôvodne strnulé riešenia a predpoklady a robí ich omnoho aplikovateľnejšími pre potreby reálneho sveta a predstavuje pritom veľmi významný podnet pre novú orientáciu hospodárskej politiky. „Neviditeľná ruka“ je podľa neho dostatočne rozšíreným javom v realite trhu, avšak za predpokladu ak si splnene podmienky ultra voľného vstupu naň tvrdí **Tokárová, M. (2005)**

Aká je podstata teórie súťaživosti?

Podľa **Tokárovej, M. (2005)**, J. M. Clark, J. Bain a P. Sylos-Labini vo svojich prácach upriamili pozornosť na konkurenciu nie ako fenomén statickej rovnováhy už etablovanej konkrétnej trhovej štruktúry, ale predovšetkým ako na prejav práve tak potenciálnej konkurencie ako i reálnej aktuálnej konkurencie v odvetvi (na trhu). Prepojenie statickej a potenciálnej konkurencie si potom nutne vyžiadalo vyzdvihnutie vstupu, výstupu, ich eventuálnych bariér, ako i nákladov ako hlavných determinantov možnej intenzity potenciálnej konkurencie na už existujúcu, nedokonale konkurenčnú (napr. monopolistickú) trhovú štruktúru.

Na základe rozpracovania tohto prístupu W. J. Baumol, J. C. Panzar a R. D. Willig rozdelili formy hospodárskej súťaže, resp. konkurencie do troch skupín:

- Čistá súťaživosť
- Nesúťaživosť
- Kvázisúťaživosť

Tokárová, M. (2005) definuje čistú súťaživosť ako transformáciou kategórie dokonalej konkurencie tradične vymedzovanej v statickom tvare po zohľadnení kľúčového významu dynamických podmienok vstupu a výstupu z trhu. Čistá súťaživosť je potom taká forma štruktúry trhu, pri ktorej platia podmienky absolútneho beznákladového voľného vstupu a výstupu do odvetvia.

Tokárová, M. (2005) tvrdí, že základom nesúťaživosti je analýza problému existencie nenulových zapustených nákladov ako rozhodujúcej bariéry vstupu. G. J. Stigler formuloval súvislosť s daným problémom takto:

Bariéra vstupu je taký náklad výroby, ktorý musí byť znášaný firmou, ktorá práve vstupuje do odvetvia, ale nemusí ho znášať firma v danom odvetvi už etablovaná. Tento náklad ma charakter počiatočného zapusteného nákladu a existuje bez ohľadu na vstupnú úroveň produkcie novo vstupujúcej firmy.

Podľa **Tokárovej, M. (2005)** kvázisúťaživosť má korene v Clarkovej formulácii funkčnej konkurencie. Neskôr Stanley H. Sosnick formuloval vzor štruktúra - správanie sa - výsledky. Tu rozpracoval postup: postupuje najprv od ideálne formulovaných výsledkov, ktoré má generovať dokonalá štruktúra konkurencie na jednotlivých trhoch a ktoré by mali prinášať maximum úžitku k determinácii normatívnych foriem správania sa, umožňujúcich takéto výsledky, a napokon k charakteristike dôležitých ohraničení jednotlivých trhových štruktúr, ktoré garantujú, že maxima úžitku a prospechu nebudú narušované.

Keď zosumarizujeme tieto tri formy súťaživosti zistíme, že ide o kritériálne ohodnotenie splnenia podmienok voľného vstupu na trh.

Trhová ekonomika sa opiera o princípy slobodného podnikania, čo, ako a pre koho vyrábať sa určuje systémom cien, trhov, ziskov a strát, stimulácii a odmien tvrdí **Lisý, J. (2000)**

1.5 Hospodárska súťaž v EÚ

Európske spoločenstvá vznikli roku 1967 z vôle zakladajúcich štátov zlúčením troch organizácií, tvrdí **Tichý, A.(1999)**:

- Európskeho hospodárskeho spoločenstva,
- Európskeho spoločenstva pre uhlie a oceľ,
- Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu.

Lapšanský, L.(2002), že cieľom postupného zblížovania Slovenskej republiky s Európskou úniou bolo plnoprávne členstvo Slovenska v nej. Z pohľadu ochrany hospodárskej súťaže bola a ostáva ako dôležitá skutočnosť, že jedným z cieľov Európskeho spoločenstva je zabezpečiť režim kde by nebola konkurencia skreslená čl. 3 ods. 1 písm. g Zmluvy o Európskom spoločenstve. Dňom prístúpenia k Európskemu spoločenstvu vstúpila Slovenská republika do obdobia právoplatného členstva a sním sa

zmenila aj povaha vzťahu komunitárneho protimonopolného práva k právnemu poriadku Slovenskej republiky.

Pistovič, J. (2003) píše, že Európska dohoda o pridružení je dohoda uzavretá medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi. Európske spoločenstvo považuje za nezlučiteľné s riadnym pôsobením tejto dohody v miere, ktorá môže nepriaznivo ovplyvňovať obchod Európskym spoločenstvom a Slovenskou republikou:

- Všetky dohody medzi podnikateľskými subjektmi, rozhodnutia združení podnikateľských subjektov a zladené praktiky podnikateľských subjektov, ktoré majú za cieľ či výsledok brániť súťaži, obmedzovať ju alebo narušovať.
- Zneužívanie zo strany jedného alebo viacerých podnikateľských subjektov s dominantným postavením na území Spoločenstva alebo Slovenskej republiky ako celku alebo jeho podstatnej časti
- Akúkoľvek štátnu pomoc, ktorá narušuje súťaž alebo predstavuje hrozbu jej narušenia v dôsledku zvyhodňovania niektorých podnikateľských subjektov alebo výroby určitého tovaru

Podľa **Běhana, P. (2001)** je definované zneužitie dominantného postavenia na trhu ako čisto objektívna kategória, ktorá nie je závislá na akomkoľvek subjektívnom vzťahu dominujúceho podniku k závadnému konaniu. Úprava v súťažnom práve ES nepostihuje dominantné postavenie ako také, ale len tie prípady, kedy je toto postavenie zneužívané. Musí byť pritom ďalej splnená podmienka ovplyvnenia obchodnej výmeny medzi členskými štátmi a dopadu zneužitia na podstatnú časť spoločného trhu.

Podľa **Pistoviča, J.(2003)** zákon o ochrane hospodárskej súťaže zakazuje také dohody a zosúladené postupy podnikateľov, ktoré majú za cieľ alebo môžu mať za následok obmedzovanie hospodárskej súťaže. Zákon však v dôvetku hneď pripúšťa, že môže stanoviť aj výnimky z tohto pravidla. A jednou z nich sú práve skupinové výnimky zo zákazu dohôd obmedzujúcich hospodársku súťaž. Pomocou zákona o skupinových výnimkách zo zákazu dohôd obmedzujúcich hospodársku súťaž si Slovensko splnilo úlohu harmonizovať svoje právo ochrany hospodárskej súťaže s právom Európskej únie. V novom zákone je tak zapracovaných až sedem nariadení a zohľadnené jedno oznámenie Európskej komisie.

Skupinové výnimky zo zákazu dohôd obmedzujúcich hospodársku súťaž platia pre:

- dohody o distribúcii a údržbe motorových vozidiel

- dohody o poskytnutí technológie
- dohody o špecializácii
- dohody o výskume a vývoji
- dohody v oblasti poisťovníctva
- dohody v oblasti námornej prepravy

2 Cieľ práce

Hospodárska súťaž predstavuje súťaženie medzi v oblasti hospodárskej činnosti s cieľom dosiahnutia určitého hospodárskeho úžitku. Táto funguje efektívne, ak podnikateľské subjekty pôsobiace na trhu môžu robiť svoje obchodné rozhodnutia samostatne. Predpokladom efektívnej hospodárskej súťaže je preto vylúčenie akýchkoľvek kontaktov medzi konkurentmi s cieľom ovplyvniť správanie konkurenta.

Primárnym cieľom bakalárskej záverečnej práce je zhodnotenie hospodárskej súťaže v podmienkach Slovenskej republiky s akcentom na makroekonomické hľadisko - na kartelové dohody, ktoré sa uskutočnili na území Slovenskej republiky.

Primárny cieľ je rozdelený na parciálne ciele:

- Pozorovanie a zhodnotenie hospodárskej súťaže v podmienkach Slovenskej republiky
- Zhodnotenie postavenia a kompetencií inštitútu povereného ochranou hospodárskej súťaže v Slovenskej republike
- Zhodnotenie a analýza dvoch prípadov kartelových dohôd medzi viacerými spoločnosťami
- Komparácia prípadových štúdií zameraných na kartelové dohody
- Formulácia záveru práce

3 Metodika práce

Po metodickej stránke bola práca spracovaná na základe preštudovania si odborných publikácií a iných rôznych informačných zdrojov (internet, zákony).

Teoretická časť bola spracovaná na základe poznatkov domácich a zahraničných autorov, formou citácií a vlastných myšlienok.

Vlastná práca predstavuje praktickú časť, ktorá je rozdelená na jednotlivé podkapitoly.

Metodický postup bakalárskej práce:

- Preštudovanie literatúry súvisiacej z danou problematikou a ďalšej odbornej literatúry, a tým zhrnutie prehľadu k danej téme
- získavanie informácií o priebehu problematiky z prevažne internetových zdrojov a ich následné spracovanie
- ťažiskom práce je rozbor problematiky a poukázanie na výsledky a rozhodnutie
- zhodnotenie analýzy a výsledkov práce

V práci boli využité nasledovné metódy skúmania:

- Analýza bola využívaná najmä pri získavaní podkladových materiálov, pri štúdií odborných článkov a informácií získaných o priebehu problematiky
- Tabuľkové zobrazenia boli využívané pri zobrazovaní údajov vo vlastnej práci
- Grafy boli použité pri porovnávaní údajov vo vlastnej práci
- Komparácia bola využívaná pri zhodnotení zozbieraných údajov a vlastnej práci
- Syntéza a dedukcia boli uplatňované najmä pri formulácii záveru práce

4 Hospodárska súťaž v podmienkach SR

4.1 Hospodárska súťaž

Hospodárska súťaž je v literatúrach definovaná ako vzťah medzi podnikateľmi s určitým druhom tovaru na určitom území, kde sa každý z nich usiluje o dosiahnutie čo najlepších hospodárskych výsledkov pri čo najnižších nákladoch s tým, že o efektívnosti tohto úsilia rozhoduje spotrebiteľ.

Medzi účastníkov hospodárskej súťaže v podmienkach Slovenskej republiky patria fyzické, ale aj právnické osoby. Právo slobodne rozvíjať svoju súťažnú činnosť v záujme dosiahnutia hospodárskeho prospechu a združovať sa na výkon tejto činnosti, majú aj vtedy keď nie sú podnikateľmi. Všetci účastníci sú povinní pritom dbať na právne záväzné pravidlá hospodárskej súťaže a nesmú svoju účasť na súťaži zneužívať. Zneužívaním účasti je nekalá súťaž a nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže.

V súčasnosti je len málo krajín, ktoré ústavou priznávajú ochranu hospodárskej súťaže. Slovensko je jednou z tých krajín, a podľa čl. 55 ods. 2 ústavy: Slovenská republika chráni a podporuje hospodársku súťaž. Podrobnosti ustanovuje zákon.

Z makroekonomického hľadiska sa hospodárskou súťažou zaoberá zákon o ochrane hospodárskej súťaže, ktorého účelom je chrániť hospodársku súťaž na trhu výrobkov a služieb pred jej obmedzovaním, ako aj vytváranie priaznivých podmienok na ďalší rozvoj súťaže, s cieľom podporenia hospodárskeho rozvoja v prospech spotrebiteľa. Obmedzením súťaže sa rozumie každé obmedzenie slobodného konania podnikateľa na relevantnom trhu.

Hospodárska súťaž predstavuje súbor pravidiel správania sa podnikateľských subjektov na trhu, ktorých dodržiavanie je predpokladom ďalšieho hospodárskeho rozvoja. Hospodárska súťaž funguje efektívne, ak podnikateľské subjekty pôsobiace na trhu môžu robiť svoje obchodné rozhodnutia samostatne. Predpokladom efektívnej hospodárskej súťaže je preto vylúčenie akýchkoľvek kontaktov medzi konkurentmi s cieľom ovplyvniť správanie konkurenta. Rovnako je potrebné vylúčiť, aby podnikatelia prezrádzali vlastné podnikateľské zámery konkurentom.

Hospodárska súťaž je nástroj na riešenie trhových zlyhaní z nedostatku konkurencie. Konkurencia je účinná, ak na trhoch pôsobia nezávislé subjekty, z ktorých

každý čelí konkurenčnému tlaku ostatných. Zásahy sa môžu týkať štruktúry, správania alebo výstupu.

Fungujúca hospodárska súťaž je prospešná najmä pre spotrebiteľov. V prípade existencie viacerých výrobcov, ktorí prinášajú rovnaké tovary a služby, jedinou cestou podnikateľa ako si získať zákazníka je byť lepší ako iní. Pre spotrebiteľa to spôsobuje želaný efekt, ktorý spočíva v celkovom skvalitňovaní výrobkov a ich ponuky ako aj v znižovaní cien. V inom prípade, ak určitý druh tovaru vyrába len jeden výrobca, ktorý nemá žiadnych konkurentov, nič ho nenúti k tomu, aby svoj výrobok zlepšoval, pretože nemusí súťažiť o svojho zákazníka. Inak povedané zákazník by si tak mohol kúpiť aj nekvalitný tovar, pretože žiadny iný na trhu nie je dostupný. Podobne je to aj v prípade, keď na trhu síce existuje viac výrobcov, ktorí vyrábajú rovnaký druh výrobku, ale títo sa dohodnú na spoločnom postupe, napríklad na tom, že stanovia rovnaké ceny za výrobky. V tomto prípade sa súťaž deformuje, súperenie o zákazníka sa zoslabuje, čo následne vedie k stagnácii kvality výrobkov a rastu cien. Tlak súťaže zabezpečuje optimálne využívanie zdrojov, ktoré sú ekonomike k dispozícii, tiež vedie k rastu produktivity práce a je kľúčovým faktorom ekonomického rastu.

4.2 Kartel

Kartelom nazývame dohodu, uzavretú medzi podnikmi, organizáciami alebo štátmi, ktorá je zameraná na koordinovanie dohodnutých postupov pri určovaní ceny alebo množstva za tovary alebo služby. Dohoda môže byť uzavretá písomnou, ale aj ústnou formou. Cieľom kartelu je maximalizovať zisk v určitom odvetví. Správanie spoločností spojených v karteli je podobné ako správanie monopolu. Kartel vo všeobecnosti patrí k najzávažnejším narušeniam pravidiel hospodárskej súťaže.

Kartelové dohody chápeme ako dohody medzi podnikateľmi, ktorými ovplyvňujú podmienky a obeh výroby na danom trhu a môžu ňou vylúčiť alebo obmedziť hospodársku súťaž na území danej krajiny. Zákonom sú definované ako nedovolené, pokiaľ Protimonopolný úrad nerozhodne o výnimke, ktorá je platná len na určité časové obdobie. Výnimka sa poskytuje len v prípade, že sa to zdá byť nevyhnutné z hľadiska verejného záujmu.

Medzi dohody, ktoré sú definované ako nepovolené patria:

- Priame alebo nepriame určenie cien, prípadne. iných obchodných podmienok, ktoré sú pre jednotlivých účastníkov záväzné.
- Rozdelenie trhu alebo nákupných zdrojov
- Závazok jedného alebo viacerých účastníkov dohody, že zmluvy s kupujúcimi budú viazané podmienkou. Podmienka sa týka toho, že kupujúci preberú aj ďalšie plnenia, ktoré s požadovaným predmetom plnenia nesúvisia.
- Účastníci sa zaväzujú, že budú uplatňované rozdielne obchodné podmienky voči jednotlivým odoberateľom, ktorými budú niektorí kupujúci znevýhodnení
- Účastníci sa ďalej zaväzujú k obmedzenie prístupu na trh podnikateľom, ktorí nie sú členmi kartelovej dohody
- Obmedzenie alebo úplne zamedzenie vystúpeniu z dohody

K negatívam kartelových dohôd patrí tendencia členských spoločností nedodržiavať podmienky stanovené dohodou.

4.3 Protimonopolný úrad

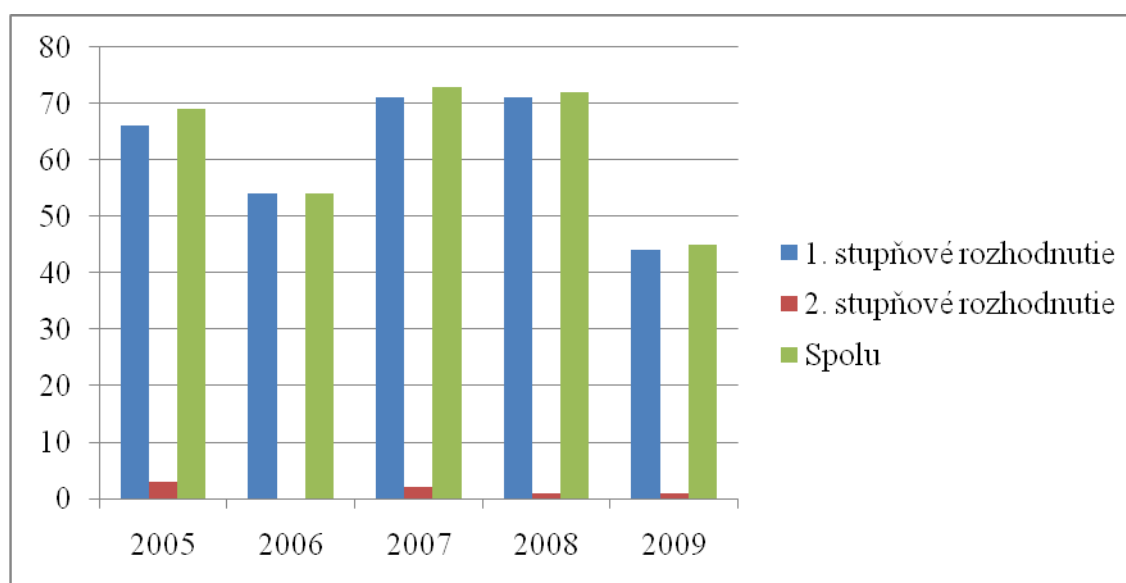
Právomoc konať v oblasti ochrany hospodárskej súťaže má na území Slovenskej republiky Protimonopolný úrad ako ústredný orgán štátnej správy. Úlohou protimonopolného úradu je poskytnúť informácie o rôznych zlyhaniach trhu, ktorých následky sa premietnu najmä v neefektívnej alokácii zdrojov a zhoršení prospechu spotrebiteľa. Rôzne obmedzenia hospodárskej súťaže bránia spotrebiteľom získavať priaznivú reláciu kvalita – cena a zhoršujú využitie zdrojov, ktorými ekonomika disponuje. Aktívny zásah do obmedzovania a deformácie konkurenčného prostredia je významným nástrojom obnovovania rovnováhy na trhu a zabezpečenia rovnosti šancí pre podnikateľov.

Protimonopolná politika svojím fungovaním zabezpečuje:

- voľný vstup nových subjektov na trh tým, že odstraňuje bariéry vstupu na trh a tiež vytvára podmienky pre voľný odchod z trhu,
- odstraňovanie nedovoleného obmedzovania súťaže,
- ochranu spotrebiteľom pred správaním výrobcov, dovozcov a prípadne iných dodávateľov, ktorí ich znevýhodňujú

Medzi formy nedovoleného obmedzovania súťaže patria dohody obmedzujúce súťaže, zneužívanie dominantného postavenia a koncentrácie.

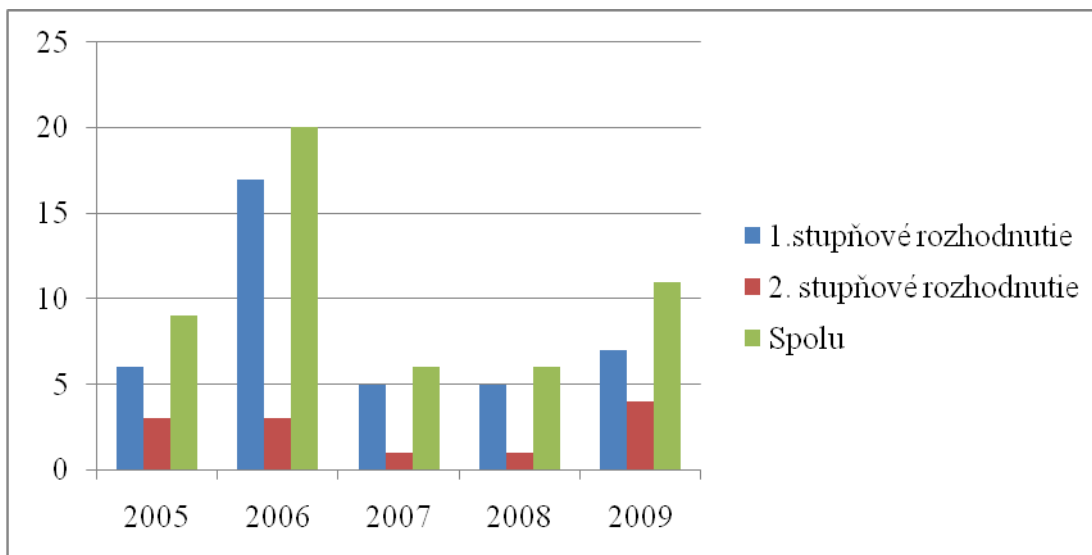
Protimonopolný úrad prostredníctvom kontroly koncentrácií povoľuje spájanie podnikateľov. Úmyslom tohto nástroja je preventívne pôsobiť na trh, aby neprišlo k deformáciám súťaže. Vďaka nekontrolovanému spájaniu sa podnikateľov by mohlo prísť k deformácii alebo k úplnému vylúčeniu konkurencie. V obrázku sú uvedené súhrnné, prvostupňové a druhostupňové rozhodnutia koncentrácie na území Slovenskej republiky za roky 2005 až 2009.

Obr. 1 Koncentrácie

Zdroj: Protimonopolný úrad – Výročné správy. 2005-2009

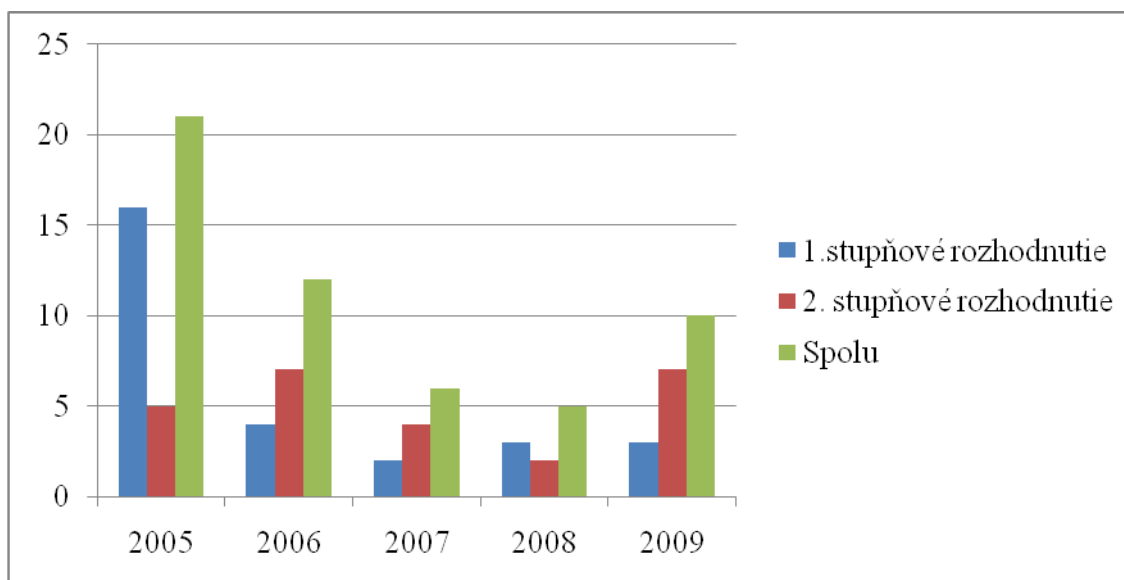
Veľmi dôležitou oblasťou pôsobnosti úradu je taktiež postihovanie podnikateľov, ktorí medzi sebou uzatvárajú dohody obmedzujúce súťaž. Cieľom takýchto dohôd býva zväčša zmiernenie konkurencie a následný nárast cien. V obrázku sú uvedené súhrnné, prvostupňové a druhostupňové rozhodnutia v súvislosti s dohodami obmedzujúcimi súťaž na území Slovenskej republiky za roky 2005 až 2009.

Obr. 2 Dohody obmedzujúce súťaž

Zdroj: Protimonopolný úrad – Výročné správy. 2005-2009

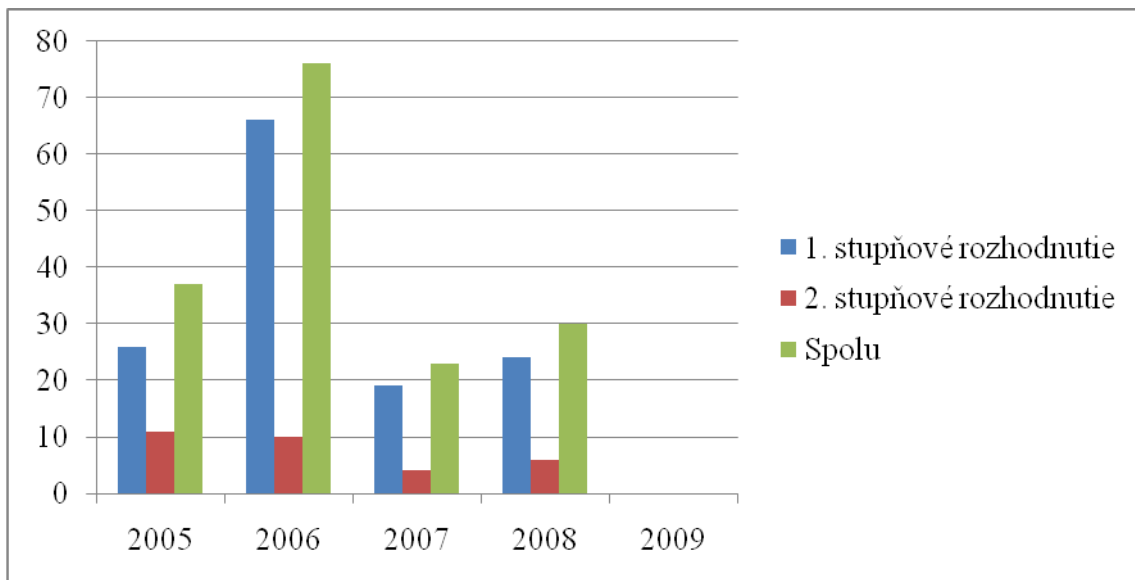
Dominantné postavenie je silná trhovú pozícia, umožňujúca ovplyvňovať parametre trhu – ceny, výstup, inovácie a pod. a umožňujúca zabraňovať efektívnej súťaži. Úlohou Protimonopolného úradu v prípade obmedzovanie súťaže touto formou, je postihovanie podnikateľov, ktorí sa uvedenej činnosti dopustili. V obrázku sú uvedené súhrnné, prvostupňové a druhostupňové rozhodnutia v súvislosti so zneužívaním dominantného postavenia na území Slovenskej republiky za roky 2005 až 2009.

Obr. 3 Zneužívanie dominantného postavenia

Zdroj: Protimonopolný úrad – Výročné správy. 2005-2009

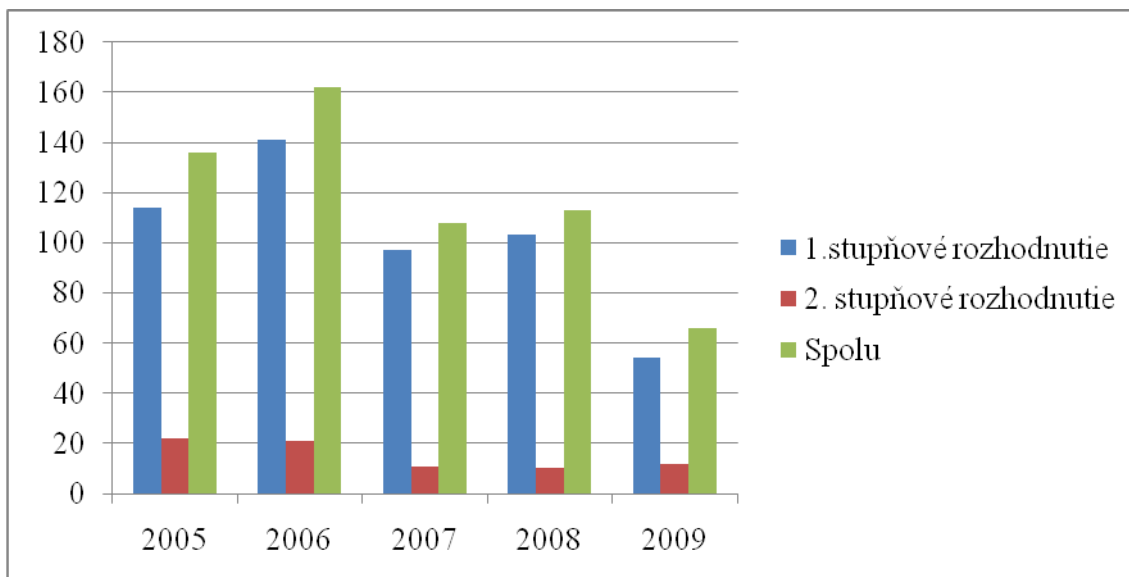
Za iné porušovanie hospodárskej súťaže patrí pokutovanie pri napríklad zatajovaní informácií, resp. nepredloženie informácií. V obrázku sú uvedené súhrnné, prvostupňové a druhostupňové rozhodnutia v súvislosti s inými bližšie nešpecifikovanými porušeniami hospodárskej súťaže na území Slovenskej republiky za roky 2005 až 2009.

Obr. 4 Iné porušenie hospodárskej súťaže

Zdroj: Protimonopolný úrad – Výročné správy. 2005-2009

V obrázku sú uvedené súhrnné, prvostupňové a druhostupňové rozhodnutia v súvislosti s celkovými porušeniami hospodárskej súťaže na území Slovenskej republiky za roky 2005 až 2009.

Obr. 5 Celková bilancia porušovanie hospodárskej súťaže

Zdroj: Protimonopolný úrad – Výročné správy 2005-2009

Tab. 1 Pôsobenie politiky ochrany hospodárskej súťaže v SR

Ochrana hospodárskej súťaže na SR pôsobí:	
Preventívna činnosť: tam kde je trh nedokonalý, zabraňuje negatívnym efektom alebo v záujme zachovania súťažného prostredia	Represívne pôsobenia a náprava vzniknutých deformácií.
a) Stanovenie regulačného vzorca pre sieťové odvetvia.	a) Pokuty do výšky max. 10% z ročného obratu.
b) Preverovanie pripravovaných privatizačných aktov Protimonopolným úradom SR.	b) Pokuty v rozsahu vyčíslených neoprávnených nákladov či neprímeraného zisku v prípade účtovania neprímeraných cien.
c) Pôsobenia zákona o cenách.	
d) Informačná činnosť v záujme prevencie nezákonného konania podnikateľov.	c) Zákazy koncentrácií.
	d) Príkazy na zdržanie sa konania.
e) Minimalizovanie administratívnych prekážok vstupu do odvetvia.	V prípade:
	Dohôd obmedzujúcich súťaž.
	Zneužitia dominantného postavenia.
f) Súťažná advokácia.	Porušenia povinnosti ohlásiť koncentráciu, dodržať suspenziu koncentrácie.

Zdroj: Morvay, K. Ochrana hospodárskej súťaže, 2006

V tabuľke sú uvedené jednotlivé činnosti pôsobenia Protimonopolného úradu.

4.4 Prípadová štúdia č. 1: Kartelová dohoda spoločností Strabag a.s., Doprastav, a.s., BETAMONT s.r.o., Inžinierske stavby, a.s., Skanska DS a.s., Skanska BS a.s., MOTA - ENGIL, ENGENHARIA E CONSTRUCAO, S.A.

Začiatkom mája v roku 2004 Slovenská správa ciest realizovala obstaranie diaľničného úseku „D1 Mengusovce - Jánovce“ formou verejnej súťaže. Predmetom činnosti mala byť príprava, výstavba a prevádzka diaľnic a rýchlostných ciest. Tento úsek bol rozdelený na dva úseky a to:

- Diaľnica D1 Mengusovce - Jánovce, úsek km 0,00 - 8,00,
- Diaľnica D1 Mengusovce - Jánovce, úsek km 8,00 - 25,85,

Predbežné oznámenie o súťaži bolo uverejnené vo Vestníku verejného obstarávania dňa 8. 4. 2004. Vyhlásenie o verejnej súťaži bolo oznámené vo Vestníku verejného obstarávania dňa 11. 5. 2004 a tiež v Obchodníom vestníku Českej republiky o deň neskôr čiže 12. 5. 2004. Tejto súťaže sa mohli zúčastniť stavebné firmy, ktoré spĺňali podmienky verejnej súťaže.

Strabag a.s., Doprastav, a.s., BETAMONT s.r.o., Inžinierske stavby, a.s., Skanska DS a.s., Skanska BS a.s., MOTA - ENGIL, ENGENHARIA E CONSTRUCAO, S.A. sú stavebné spoločnosti, ktoré sa zaoberajú výstavbou, údržbou a opravou rôznych stavebných objektov ako je aj výstavba diaľnic, ciest a mestských komunikácií, mostné konštrukcie všetkých typov a rozpätí.

Dňa 28.6.2004 uzatvorili zmluvu o združení spoločnosti Strabag a.s., Doprastav, a.s., BETAMONT s.r.o., pričom nová spoločnosť mala názov „Združenie Mengusovce 1“ pre prvý úsek a „Združenie Mengusovce 2“ pre druhý úsek. Vedúcou firmou združenia sa stala firma Strabag a.s..

Dňa 25. 6. 2004 uzatvorili taktiež zmluvu o združení spoločnosti Inžinierske stavby, a.s., Skanska DS a.s., Skanska BS a.s. Nové združenie bolo pomenované ako „Konzorcium JV IS – Skanska“ pre prvý úsek kde vedúce postavenie mala spoločnosť Inžinierske stavby a „Konzorcium JV Skanska – IS“ kde vedúce postavenie mala spoločnosť Skanska DS.

Tab. 2 Navrhované ponuky cien

č.	Úseky v km:	
	0,00-8,00km	8,00-25,85km
1.	Združenie Mengusovce1	Združenie Mengusovce2
	Strabag, a.s.- hlavný partner	Doprastav, a.s.- hlavný partner
	Doprastav, a.s.	Strabag, a.s.
	BETAMONT, s.r.o.	BETAMONT, s.r.o.
	Cena v Sk:6 218 390 754,-	Cena v Sk:6 324 142 816,-
	Cena v EUR:206 412 758,-	Cena v EUR:209 923 083,-
2.	Konzorcium JV IS - Skanska	Konzorcium JV Skanska-IS
	Inžinierske stavby,a.s. - hlavný partner	Skanska DS a.s. – hlavný partner
	Skanska DS a.s.	Inžinierske stavby, a.s.
	Banské stavby, a.s. Prievidza - od 04. 01. 2005 Skanska BS a.s.	
	Cena v Sk: 6 057 843 094,-	Cena v Sk : 6 600 311 936,-
	Cena v EUR:201 083 552,-	Cena v EUR:219 090 219,-
3.	MOTA - ENGIL, ENGENHARIA E CONSTRUCAO, S.A.	MOTA - ENGIL, ENGENHARIA E CONSTRUCAO, S.A.
	Cena v Sk: 6 288 848 633,-	Cena v Sk: 6 716 131 980,-
	Cena v EUR:208 751 531,-	Cena v EUR:222 934 740,-

Zdroj: Protimonopolný úrad SR. 2010

Na danú verejnú súťaž štát vyčlenil po určení štátnej expertízy 8 823 199 000 Sk čo dnes predstavuje približne 292 876 552 Eur. Sčítaním najnižších navrhovaných ponúk na oboch úsek čiže ponuky konzorcia JV IS- Skanska: 6 057 843 094 Sk (201 083 552 Eur) a ponuky združenia Mengusovce 2: 6 324 142 816 Sk (209 923 083 EUR) dostaneme sumu 12 381 985 910 Sk čo po prepočte na súčasnú slovenskú menu predstavuje približne 411 006 635 Eur, čo prevyšuje predpoklad štátu o 3 558 786 910 Sk (118 130 083 Eur).

Po tomto zistení úrad konštatoval: Pri súčte najnižších navrhovaných cien uchádzačov na oboch úsekoch došlo k prekročeniu maximálnej ceny určenej štátnou expertízou (o cca 40%), pričom navrhované ceny ostatných uchádzačov boli ešte

o niečo vyššie, ale úrovňou vyrovnané. Na základe prekročenia určenej maximálnej ceny boli verejné súťaže na oboch úsekoch zrušené.

Keď si spočítame jednotlivé ponuky spoločností za obidva úseky a urobíme priemer zistíme, že priemerné ponuky sú približne rovnaké, môžeme tiež vidieť, že najviac prevyšuje ponukou portugalská spoločnosť MOTA – ENGIL.

- Priemerne ponuky:
- Združenie Mengusovce 1 a Združenie Mengusovce 2: 6 271 266 758 Sk (208 167 921 Eur)
- Konzorcium JV IS – Skanska a Konzorcium JV IS – Skanska: 6 329 077 515 Sk (210 086 886 Eur)
- MOTA – ENGIL: 6 502 490 307 Sk (215 843 136 Eur)

Na základe týchto údajov všetci účastníci čelili obvineniam z porušenia súťaže, ktorého preverovanie má na starosti Protimonopolný úrad SR. Podniky boli obvinené z koordinovania cien ešte pred verejným obstaraním čo sa považuje za vážne porušenie zákona o ochrane hospodárskej súťaže. Podniky uzatvárali tzv. kartelové dohody.

Koordinácia správania v procese verejného obstarávania patrí medzi najzávažnejšie protisúťažné praktiky, tzv. ťažké kartely. Kartelová dohoda je závažným porušením nielen všeobecne záväzných právnych predpisov Slovenskej republiky vzťahujúcich sa na ochranu hospodárskej súťaže, ale aj pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v Zmluve o založení Európskeho spoločenstva .

Protimonopolný úrad dňa 23.12.2005 vydal rozhodnutie, že sedem vyššie uvedených spoločností, ktoré sa zúčastnili verejnej súťaže na výstavbu diaľničných úsekov Mengusovce – Jánovce, koordinovali ponuku, čím porušili podmienky pre ochranu hospodárskej súťaže, za čo im úrad udelil historicky najvyššiu pokutu vo výške 1, 47 miliárd SK. (48,8 milióna EUR).

Výška sankcie pre jednotlivé podniky vychádza z § 10 ods. 3 zákona, ktorý hovorí o tom, že výška pokuty pre podnikateľa má predstavovať sumu do 10 % z obratu z predchádzajúceho účtovného obdobia a podnikateľovi, ktorého obrat za predchádzajúce účtovné obdobie nepresiahlo 10 000 SK/ 332 EUR, prípadne podnikateľovi, ktorý nedosiahol žiadny obrat alebo sa jeho obrat nedá vyčísliť, maximálne 10 000 000 SK/ 331 939 EUR.

Za predchádzajúce účtovné obdobie sa považuje obdobie, ktoré je rokom predchádzajúci tomu roku, v ktorom bolo vydané rozhodnutie úrade. V našom prípade boli použité údaje spoločností za rok 2004.

Tab. 3 Obraty spoločností za rok 2004

Obraty účastníkov konania v roku 2004:	
Spoločnosť	Obrat v SK/EUR
Strabag a.s.	19 886 033 000 / 660 095 366
Doprastav a.s.	9 890 584 000 / 328 307 242
BETAMONT s.r.o	395 081 000 / 13 114 286
Inžinierske stavby a.s.	3 644 968 000 / 120 990 772
Skanska DS a.s.	10 819 854 000 / 359 153 355
Skanska BS a.s.	1 260 382 000 / 41 837 017
MOTA-ENGIL	41 817 576 000 / 1 388 089 225

Zdroj: Protimonopolný úrad SR. 2010

Protimonopolný úrad rozhodol pre nasledovné udelenie pokút v percentuálnom vyjadrení z obratov za rok 2004: spoločnostiam Inžinierske stavby, a.s. a Strabag a.s. pokutu vo výške 2,5% z obratu za rok 2004, spoločnosti Doprastav, a.s. pokutu vo výške 2,3% z obratu za rok 2004, spoločnosti Skanska DS a.s. pokutu vo výške 2% z obratu za rok 2004, spoločnosti Skanska BS a.s. pokutu vo výške 1,5% z obratu v roku 2004, spoločnosti BETAMONT s.r.o. pokutu vo výške 1,2 % z obratu za rok 2004 a spoločnosti MOTA - ENGIL, ENGENHARIA E CONSTRUCAO, S.A. pokutu vo výške 1% z obratu za rok 2004.

Údaje o obratoch jednotlivých spoločností za rok 2004 sme si už uviedli a z nich prepočtom na finančnú čiastku a s porovnaním s údajmi Protimonopolného úradu, sme získali finálne vyčíslenie pokút.

Tab. 4 Rozdelenie pôvodných pokút medzi spoločnosťami

Pokuty	
Spoločnosť	Pokuta v SKK/EUR
Inžinierske stavby, a.s.	91 124 000 / 3 024 762
Strabag a.s.	497 151 000 / 16 502 389
Doprastav, a.s.	227 483 000 / 7 551 052
Skanska DS a.s.	216 397 000 / 7 183 064
Skanska BS a.s.	18 906 000 / 627 564
BETAMONT s.r.o.	4 741 000 / 157 372
MOTA-ENGIL	418 176 000 / 13 880 900

Zdroj: Protimonopolný úrad SR. 2010

O rok neskôr, rozhodla rada Protimonopolného úradu ako odvolací orgán o zmene prvostupňového rozhodnutia Protimonopolného úradu a znížila celkovú pokutu na 1,35 miliardy korún (44,81 milióna eur). Z tejto pokuty však už bola oslobodená spoločnosť Skanska BS, kvôli obmedzenej pôsobnosti, namiesto nej mala pokutu zaplatiť materská spoločnosť Skanska DS.

Tab. 5 Rozdelenie pokút po odvolaní medzi spoločnosťami

Pokuty	
Spoločnosť	Pokuta v Sk/EUR
Inžinierske stavby, a.s.	91 124 000,- / 3 024 762,-
Strabag a.s.	367 731 000,- / 12 206 432,-
Doprastav, a.s.	197 812 000,- / 6 566 155,-
Skanska DS a.s.	270 496 000,- / 8 978 822,-
BETAMONT s.r.o.	3 951 000,- / 131 149,-
MOTA-ENGIL	418 176 000,- / 13 880 900,-

Zdroj: Protimonopolný úrad. 2010

Toto rozhodnutie nebolo končené, pretože spoločnosti sa mohli voči verdiktu do 15 dní odvolať a tak aj urobili. Spoločnosti sa odvolali na bratislavský krajský súd, ktorý rozhodol v prospech spoločností a pokutu, ktorú mali zaplatiť zrušil z dôvodu nedostatočného zdôvodnenia udelenia pokuty Protimonopolného úradu. Podľa súdu úrad na základe údajov, ktoré preukázal ako dôkaz nemohol jednoznačne určiť, že išlo o kartelovú dohodu.

4.5 Prípadová štúdia č. 2: kartelová dohoda spoločností PENAM SLOVAKIA, a.s., Super Pek a.s., M-Market a.s.

Tak ako v prvej prípadovej štúdii, aj v tomto prípade ide o podozrenie spoločností, že koordinovali svoje správanie pri stanovení ponukových cien.

Účastníkmi tejto kartelovej dohody sú PENAM SLOVAKIA, a.s., Super Pek a.s., M-Market a.s., ktorí podnikajú v oblasti pekárstva, čo môžeme všeobecne zaradiť do oblasti potravinárstva.

Presným predmetom vyšetrovania mala byť koordinácia správania sa spoločností pri stanovení ponukových cien čerstvých pekárskych výrobkov a pri ich predkladaní maloobchodným reťazcom a to za obdobia v rozpätí od októbra 2005 do apríla 2006.

Protimonopolný úrad začal najskôr všeobecné vyšetrovanie, pričom sa pridrižoval informácií na základe článkov a vyhlásení o nevyhnutnosti zvyšovania cien pekárskych výrobkov podnikateľského zväzu pekárov, cestovinárov a cukrárov v Slovenskej republike a na základe článkov, ktoré publikovali časopisy. Neskôr však začalo aj prešetrovanie správne konanie v oblasti možného porušenia hospodárskej súťaže.

Počas prešetrovania úrad zistil, že spoločnosti PENAM SLOVAKIA, a.s., Super Pek a.s., M-Market a.s., koordinovali svoje správanie pri stanovovaní cien čerstvých pekárskych výrobkov, ako napríklad čerstvého chleba a čerstvého pečiva a predkladaní návrhov týchto cien maloobchodným reťazcom, čím obmedzili hospodársku súťaž na trhu predaja čerstvých pekárskych výrobkov pre maloobchodné reťazce.

Koordinovanie sa malo prejavovať tým, že ponúkané ceny poskytnuté maloobchodným reťazcom sa výrazne podobali a to práve v rovnakom období. Spoločnosti mali dané návrhy cien ponúkať pod nátlakom, ktorým mala byť zo strany dodávateľov hrozba zastavenia dodávok, resp. vypovedania zmluvy o dodávkach.

Rozhodujúcim dôkazom mali byť podľa Protimonopolného úradu, materiály z elektronickej komunikácie medzi podnikateľmi o citlivých informáciách, ako sú cenové návrhy pre jednotlivých odberateľov, obchodné podmienky prerokovávané s odberateľom a pod. Výsledkom tohto konania bolo, že podnikatelia pri predkladaní

svojich návrhov poznali budúce konanie konkurenta v tak závažnej oblasti, akou sú ceny.

Koordinovaním spoločného postupu v cenovej oblasti na horizontálnej úrovni vo všeobecnosti považujeme za veľmi závažné porušenie súťažných ustanovení zákona. Ako sme v predchádzajúcej prípadovej štúdii spomínali úmyselné koordinovania cien je jedným z najzávažnejších porušení spôsobom obmedzovania hospodárskej súťaže. V nami uvádzanom prípade je táto závažnosť taktiež ovplyvnená skutočnosťou, že ide o relevantný trh výrobkov, ktorý sa vyznačuje vysokým stupňom homogénosti čo znamená, že výrobky sú veľmi ľahko substituované čiže nahrádzané jeden za druhý, kde cenová konkurencia má významnú úlohu.

Rozhodnutie Protimonopolného úradu bolo pokutovanie každého účastníka tohto prípadu, pričom súhrnná pokuta predstavovala čiastku vo výške 37 294 000,- Sk čo v súčasnosti predstavuje približne 1 237 934,-Eur.

Tab. 6 Rozdelenie pokút medzi potravinárske spoločnosti

Pokuty	
PENAM SLOVAKIA	6 054 000,- Sk / 200 956,- Eur
M-MARKET	6 490 000,- Sk / 215 429,- Eur
Super Pek	24 750 000,- Sk / 821 549,- Eur
Spolu	37 294 000,- Sk / 1 237 934,-Eur

Zdroj: Protimonopolný úrad SR. 2010

4.6 Komparácia kartelových dohôd

Už na začiatku sme si mohli všimnúť, že v prvom prípade sa rozdelilo sedem stavebných spoločností do troch združení, a to nasledovne Strabag a.s., Doprastav, a.s., BETAMONT s.r.o. tvorili Združenie Mengusovce, Inžinierske stavby, a.s., Skanska DS a.s., Skanska BS a.s. tvorili Konzorcium JV-IS Skanska, MOTA - ENGIL, ENGENHARIA E CONSTRUCAO, S.A. ostal sám a tak bol tretím účastníkom súťaže.

V druhom prípade išlo o oblasť potravinárstva vystupovali tri spoločnosti PENAM SLOVAKIA, a.s., Super Pek a.s., M-Market a.s., a tieto neuzatvárali žiadne združenia, ale každá spoločnosť poskytla ponuku samá za seba.

V oboch prípadoch išlo o koordinovanie správania spoločností pri poskytovaní návrhov o cenách. V prvom prípade išlo verejnú súťaž, ktorá bola oficiálne vyhlásená.

Dôsledkom porušenia v tomto prípade by bolo obohatenie spoločností z verejných financií a tak, k poškodeniu verejného záujmu.

V druhom prípade nešlo o verejnú súťaž, ktorá bola oficiálne vyhlásená. Tu však najprv išlo len o prešetrenie zvyšovania cien a následne sa zistilo, že jednotliví podnikatelia medzi sebou komunikovali, a to tak, že si poskytovali navzájom informácie ako sú cenové návrhy pre jednotlivých odberateľov, obchodné podmienky prerokované s odberateľom a pod. Poškodenými v tomto prípade mali byť odberatelia čiže maloobchody.

Na základe rozhodnutia Protimonopolného úradu môžeme vidieť, že porušenie v oboch prípadoch je veľmi závažné a uvedené sankcie v oboch prípadoch boli veľmi vysoké. No nemožno prehliadnuť to, že v prvom prípade boli spoločnosti jednotlivu pokutované oveľa vyššie ako v prípade druhom. Táto skutočnosť sa odvíja od jednotlivých obrátov spoločností, (ktoré však v prípade druhom neboli voľne dostupné) a tiež od toho, že v prvom prípade by išlo o oveľa väčšie finančné poškodenie ako v prípade druhom.

Záver

Hospodárska súťaž je nástrojom hospodárskej politiky, ktorá slúži na zabezpečenie efektívneho fungovania trhovej ekonomiky. To znamená, že je neodmysliteľnou súčasťou trhu. Všetci účastníci by sa mali riadiť pravidlami, ktoré ustanovuje zákon čiže mali by sa správať tak, aby nebol porušovaný zákon. Praktizovania hospodárskej súťaže ako aj jej obhajovanie môže viesť k zlepšeniu vnútorného trhu.

Hlavnou úlohou ochrany hospodárskej súťaže je, aby sa zabraňovalo nekalým praktikám v oblasti podnikania tak, aby nebránilo efektívnemu priebehu podnikania a konkurencii. Cieľom ochrana hospodárskej súťaže nie len chrániť spotrebiteľov, ale má slúžiť na to, aby neboli porušované jednotlivé pravidlá. Je tiež neodmysliteľnou súčasťou dobre fungujúceho vnútorného trhu.

V práci sme tiež mohli všimnúť, že jedným z najzávažnejších porušení patrí práve úmyselné koordinovanie správania sa podnikateľov pri navrhovaní ponukových cien. Protimonopolný úrad sa zameriava práve na takéto prípady, s cieľom odradiť podnikateľov od podobných praktík. Práve v súvislosti s tým, že toto porušovanie zákona je veľmi závažné, sú tieto prípady veľmi vysoko a prísne trestané.

V porovnaní sme zistili, že výška sankcie pri porušovaniach záleží od toho s akými cenovými reláciami sa operuje, ako veľmi by bol poškodený ten komu sú poskytnuté návrhy cien za jeho tovar prípadne službu, a od ročného obrát toho kto nedovolené obmedzoval súťaž.

Hlavný orgán v Slovenskej republike, ktorý má dohľad nad hospodárskou súťažou na území Slovenskej republiky, je Protimonopolný úrad. Jeho úlohou je posudzovať jednotlivé prípady porušovania hospodárskej súťaže a rozhodnúť o prípadnom postihu toho kto porušil zákon.

Z údajov za posledných päť rokov môžeme konštatovať, že celková bilancia porušovania hospodárskej súťaže sa zlepšuje. Z toho môžeme usúdiť, že opatrenia, ktoré boli prijaté a praktiky, ktoré Protimonopolný úrad využíval mali pozitívny dopad na zvyšovanie efektívnosti fungovania trhovej ekonomiky.

Zoznam použitej literatúry

- ÁRENDÁŠ, M. 2007. *Makroekonómia I*. 1. vyd. Nitra: SPU, 2007. 273 s. ISBN 978-80-8069 914-7
- BARTOŠOVÁ, V. - BIELIKOVÁ, A. - SRSOLÍK, M. 2006. *Všeobecná ekonomická teória I. časť Makroekonómia*. 2. vyd. Žilina: ŽU, 2006. 210 s. ISBN 80-8070-561-5
- BĚHAN, P. 2001. *Zneužití dominantního postavení v komunitárním právu*. In: *Obchodní právo*, roč. 10, 2001, č. 9, s. 13. ISSN 1210-8278
- BIELIK, P. 2008. *Podnikové hospodárstvo*. 2. vyd. Nitra: SPU, 2008. 319 s. ISBN 978-80-552-0010-1
- DRGONEC, J. – DRGONCOVÁ, J. 1996. *Ochrana hospodárskej súťaže v právnom poriadku SR*. 1.vyd. Bratislava: Inštitút liberálnych štúdií 1996. 82 s.
- HAJN, P. 2000. *Soutěžní chování a právo proti nekalé soutěži*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brne, 2000, s. 37
- HONTYOVÁ, K., LISÝ, J., MAJDÚCHOVÁ, H. 2005. *Základy ekonómie a ekonomiky*, Bratislava: EKONÓM 2005. 116 s. ISBN 80-225-2308-9
- KOVALÍKOVÁ, A. 2005. *Ekonómia*. 2. vyd. Banská Bystrica: UMB. 2007. 80 s. ISBN 80-8055-289-4
- LAPŠANSKÝ, L a kol. 2002. *Európske právo na Slovensku*. Bratislava: Kalligram. 2002. 565 s. ISBN 80-968886-0-6
- LISÝ, J. 2000. *Všeobecná ekonomická teória*. 3. vyd. Bratislava: Ekonomická univerzita, 2000. 505 s. ISBN 80-88715-81-4
- MEČÁR, M. a kol. 2007. *Podklady, príklady a testy na prijímacie pohovory*. 1. vyd. Trenčín: FSEV TnUAD, 2007. 214 s. ISBN 978-80-8075-214-9
- MORVAY, K. 2006. *Ochrana hospodárskej súťaže*, M.E.S.A. 10, 2006, s. 2
- PISTOVIČ, J. 2003. *Hospodárska súťaž*. Bratislava: Merkury, 2003. 63 s. ISBN 80-968789-7-2
- SAMUELSON, P. - A. Nordhaus, W.D. 2000. *Ekonómia*. 16 vyd. Bratislava: Elita, 2000. str.67 ISBN 80-8044-059-X

SMITH, Adam. 1996. *Pojednání o podstatě a puvodu bohatsví národu*, In: HONTYOVÁ, K. a. i.: *Ekonomická teória*. Bratislava: Elita, 1996, 167 s., ISBN 80-85323-60-5

SYNEK, Miloslav, a kol. 2007, *Manažérska ekonomika* 4. vyd. Brno: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1992-4

TICHÝ, L. – ARNOLD, R. 2004. *Evropské právo*. Praha: C.H.Beck, 2004. ISBN 80-7179-449-X

TOKÁROVÁ, Mária, 2005. *Teoretické aspekty vývoja konkurencie a protimonopolnej politiky*. Bratislava: Ekonomická Univerzita, 2005. 35 s. ISBN 80-225-1981-2

ZENTKOVÁ, Iveta. 2005. *Základy mikroekonomie*. 2.vyd. Nitra: SPU, 2005. 143 s. ISBN 80-8069-472-9

Obchodný zákonník, zákon č. 429/2008 Z.z. v znení neskorších predpisov

<http://www.antimon.gov.sk/189/zakon-o-ochrane-hospodarskej-sutaze.axd>

http://www.antimon.gov.sk/files/9/2006/VS_2004.pdf

http://www.antimon.gov.sk/files/9/2006/VS_2004.pdf

<http://www.etrend.sk/trend-archiv/rok-/cislo-/polemika-o-ekonomiieconomicke-myty-protimonopolna-politika.html> (Baťa, R.)

<http://www.etrend.sk/trend-archiv/rok-/cislo-/zakon-netresta-dominantne-postavenie-na-trhu-ale-jeho-zneuzivanie.html> (Szabó, L.)

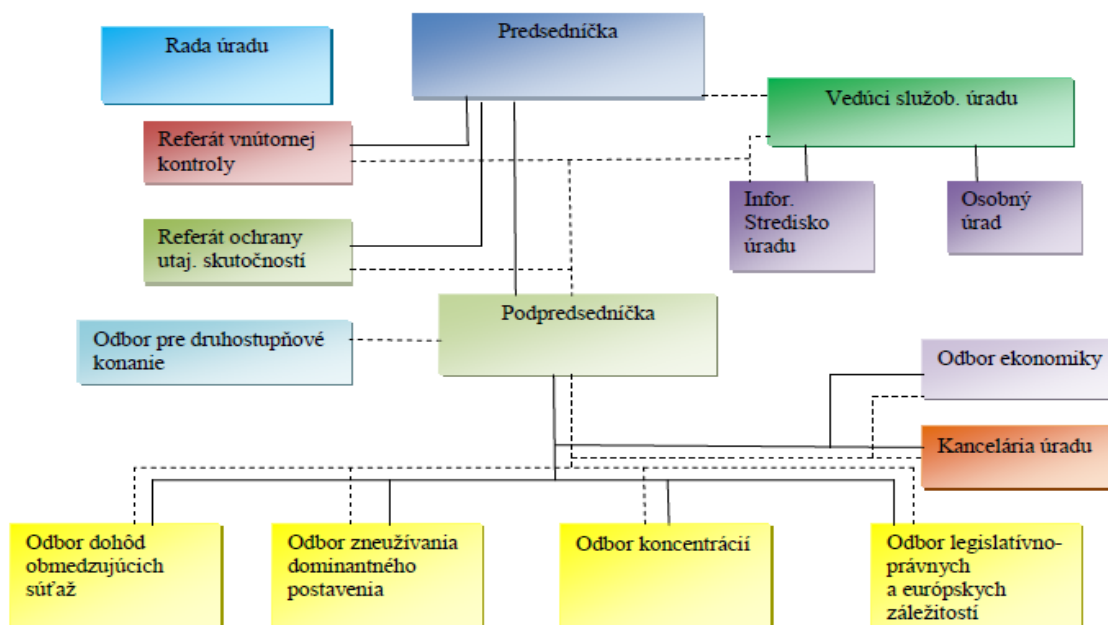
<http://www.euroekonom.sk/ekonomika/obchodne-pravo/pravna-ochrana-hospodarskej-sutaze>

<http://www.obroda.sk/clanok/4625/Hospodarska-sutaz/>(Hyžová, J.)

<http://www.podnikanie.etrend.sk/podnikanie-uctovnictvo-a-dane/platnost-zakona-o-skupinovych-vynimkach-ukonci-vstup-do-unie.html> (Pistovič, J.)

Príloha

Organizačná štruktúra Protimonopolného úradu SR

Zdroj: Protimonopolný úrad SR, 2010